

איתא לעתיד כל המועדים יהיו בטלים חוץ מפורים דכתיב וימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים וזכרם לא יסוף מזרעם, ואפילו שזה יו"ט של ימות החול. פורים נקרא יומא דשואל, וקשה הרי שאול לא הכרית את אגג, אלא הענין הוא ששאול ודוד היו גדולי עולם, וכל אחד היתה לו דרך אחרת אבל אלו ואלו לשם שמים נתכוונו, דהנה כל מה שנברא בעולם - כל הנברא לכבודו ברא, וגם המלאכים והעולמות העליונים הכל לכבודו ית', וברא אדם כדי שעל ידו יהא נעשה רצונו, וכל קיום העולם הוא רק ע"י שישראל יקבלו התורה כמ"ש עה"פ יום השישי (שבת פח.), וברפידים רפו ידיהם, אבל בקבלת התורה היה לבבם שלם, כאיש אחד בלב אחד, והש"י ניסה לבנות בני ישראל אליו ואמר מי יתן והיה לבבם זה וגו' כל הימים, שהיו אז במדריגות עליונות, המדריגה של לוחות הראשונים, עולמות עליונים, וקיבלו התורה במדריגה גבוהה, נעשה ונשמע, עשיה אפילו לפני הלימוד, שיהיה הכל לשם שמים, וזו דרכו של שאול המלך, דאיתא בגמ' (יומא כב:) מפני מה לא נמשכה מלכות בית שאול מפני שלא היה בו שום דופי, וסבר שכל אחד יכול להגיע לבחינת נעשה קודם לנשמע (המדריגה של לוחות הראשונים), ההכנות (הגבלה ופרישה) וקבלת עומ"ש טרם שהיה מתן תורה, ושזה יהיה הכח של קיום העולם בכל הדורות, אבל דרך זו אינה כי אם ליחידי סגולה בלבד ואי אפשר להגיע לזה בנקל, והרי ישנם גם הדורות המאוחרים, מלחמה לה' בעמלק מדור דור, לכל דור יש הנסיונות שלו, ואחר קבלת התורה כשנפלו מהמדריגה הגבוהה של לוחות הראשונים איתא קלקלתם נעשה הוו זהירין בנשמע, שאול רצה שיהיה במדריגה של רז זה שמלאכי השרת משתמשים בו, הרז של הקדמת נעשה לנשמע, שאול ידע רז זה והרמז דאיתא (מגילה יג:) צניעות היתה בו (צניעות - רז), המגילה כולה בהסתר, ונקראת מגילה שהיא מגלה הפנימיות שבלבות בני ישראל, וכן במתן תורה אחר שנפלו ממדריגתם הוצרכו להפסקה לפני הלוחות השניים, ומשה רבינו ע"ה עורר עליהם רחמים, י"ג מדות של רחמים, ואיתא (ע"ז מד.) וישק שהשקה אותם ובדקם כסוטה, בסוטה איתא שהיה מגלה את לבה, כשהיצה"ר מכשיל צריך לגלות פנימיות הלב, שבני ישראל בפנימיותם טובים באמת (אלא שהצורך מעכב), שהרי השונא האמיתי אינו רק השונא הגשמי אלא גם השונא הרוחני, היצר, כמ"ש (מדרש תהלים לד) אין לך שונא גדול מזה שגדל עמו שבעים שנה ומבקש להפילו, כ"ק אאז"ל אמר שיכולים להיוושע בתפילת אנה ה' כי אני עבדך, אבל אין זה בנקל וצריך סיוע, כח הטהרה, פרשת פרה הסמוכה לפורים מאחריה (מגילה ל.). ואכן זה היה התיקון בפורים ע"י מרדכי, שהראה שיכולים להיות במדריגה גבוהה מאד, להגיע למדריגה זו של עשיה, ולהסיר המודעא רבה לאורייתא (שבת פח.), ולכאורה קשה שהרי גם כאן היה בכפיה, שהיתה גזירה של שמד, אלא אמנם בשעת ההסתר לא ראו כלום, הסתר אסתיר (חולין קלט:), אבל אח"כ בהסתר הטבעת בשנית, כשהסיר הטבעת מהמן ונתנה למרדכי, הגיעו למדריגה גדולה, הדר קבלוה מאהבה, וכתיב כי יד על כס י-ה מלחמה לה' בעמלק מדר דר, מרדכי אותיות מדר כי, זאת תיקן מרדכי והראה שזו הדרך הנכונה (ולזאת נקרא פורים יומא דשואל).

ובזה אפש"ל התמיהה בדברי השפת אמת (ויגש תרמ"ח) שמביא בהיפך מדברי הגמ' (יומא כב:), שאול באחת ולא עלתה לו דוד בשתים ועלתה לו, אלא שעלתה משמעותו גם מלשון כשלון והפסד וגם מלשון התעלות ותיקון, שזו הדרך (לדורות) להגיע על ידה ולתקן. ולעתיד לבוא יראו ששני הדרכים, גם המדריגה של לוחות הראשונים וגם של לוחות השניים, שניהם נמצאים בתורה, (וזה התיקון שהיה בפורים ע"י מרדכי) ורמז במגילה, מגילה ר"ת י' מלך גאות לבש התאזר, עוז התאזר הרמז לתורה שנקראת עוז, שע"י התורה, ע"י ה"נשמע" באים לבחינת עשיה. ועל זה היה הויכוח בין שמואל ושאול, אחר שאמר לו כה אמר ה' וגו' פקדתי את אשר עשה עמלק לישראל וגו' ושאול חמל על אגג, אמר לו שמואל ולמה לא שמעת בקול ה' וגו' וימאסך ה' מהיות מלך, עיקר הטענה היתה ולמה לא שמעת, יודע אני שמעשיך טובים ושכוונתך לשם שמים אבל הרי יש גם ענין של נשמע, הזכירה המביאה לידי עשיה, הרי התורה צריכה להינתן עבור כל ישראל, (והעביר המלכות לדוד) ואכן אצל דוד נאמר (שמואל ב, יד יד) לבלתי ידח ממנו נדח, דרך לכל אחד ואחד.

שאל ודוד נחלקו במחלוקת לשיטתייהו, שאל המלך סבר מלוה ופרוטה דעתיה אמלוה (סנהדרין יט:), (וכך גם בקידושין של עם ישראל) וארשתך לי לעולם, דעתיה אמלוה הרמז אפילו כשעדיין חייב אולם הרי יכול לעשות ולכשיעשה ויגיע למדריגה זו יחולו הקידושין כראוי, ודוד המלך סבר דעתיה אפרוטה, ענין מתנות לאביונים, לרומם הלבבות הדלים (די ארימז הערצער), שכל אחד יוכל להיות לו ישועה בגשמיות וברוחניות. ובפורים היה התיקון, כתיב נזכרים ונעשים הרמז לעולם השמיעה ועולם העשיה (ע"י נשמע להגיע לנעשה), כמלאכי השרת עושי דברו לשמוע בקול דברו, ע"י כח התורה והטהרה, וטהר לבנו, וזה ענין הלוחות השניים בפרשת כי תשא והטהרה בפרשת פרה שחלים סמוך לפורים, כדאיתא (מגילה ל.) שסמוכה לפורים מאחריה, ונקראת סמוכה אע"ג שלפעמים יש ביניהם הפסקה, שההפסקה היא ריוח להתבונן ואינה מבטלת הסמיכות שביניהם. וכתיב ישוב מחשבתו הרעה אשר חשב על היהודים על ראשו ותלו אותו ואת בניו וגו', שהמן ביקש להזיק במקום גבוה מאד, בראש, ולזאת הוצרכו כנגדו לכוחם של הגדולים ביותר, לכוחו של שאל, כדי שיהיה מתוקן בשלימות, וזה נתקן אז ביומא דשאל, ולעתיד לבוא יתגלה שזה גם יומא דדוד, מלך המשיח שכוחו עומד לעולם.

מפורים נשאר הכח לכל הדורות, ותקומתם בכל דור ודור, איתא בשפת אמת לפי שהמן ביקש לקלקל לכל הדורות ולעומת זה מרדכי תיקן הכל לפיכך הימים האלה נזכרים ונעשים בכל דור ודור, שהאורות באים בכל הדורות. לכל אחד יש קצת מעמלק בקרבו, כ"ק אאז"ל אמר ויאמר המן בלבו היינו שיש לכל אחד המן בלב, ויכולים להפכו שכולו יהיה טוב, וטהר לבנו. ויאמר המלך וגו' קח את הלבוש ואת הסוס, איתא כל מקום שנאמר במגילה מלך הרמז למלכות שמים, ולמה היו צריכים סוס למלכות שמים, אלא הרמז שאפילו במעשה בהמה יהיה האדם נזהר ונשמר. במתן תורה בלוחות הראשונים היו במדריגה גבוהה מאד (הגבלה ופרישה כנגד קנאה תאוה וכבוד), ואח"כ הוצרך להתיר להם שובו לכם לאהליכם, וכל אחד יכול לקדש את עצמו. הקנאה התאוה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם, שאל היה במדריגה גבוהה (בבחינת לוחות הראשונים) ובכל אלו הענינים היתה כוונתו טובה בתכלית, קנאה - איתא שהרג כל המכשפים בקנאתו לה' צבאות, הסיר האובות והידעונים, ואיתא (סנהדרין סז:) למה נקרא שמן כשפים שמכחישים פמליא של מעלה, אבל הראו לו שבכדי לשמוע דבר ה' ע"י שמואל היה מוכרח להגיע אליהם ולשמוע זאת ע"י בעלת אוב, הראו לו שהדרך לדורות צריכה להיות באופן שתהא עבור כל אחד ואחד (בבחינת לוחות השניים) ועל ידי זה יהיו יכולים כל הדורות להתעלות לטוב. וכן גם בענין התאוה והכבוד היתה מדריגתו גבוהה ביותר, צניעות שהיתה בשאל, ובתחלה לא היתה לו שייכות כלל לענין הכבוד וברח מזה, וגם כשהמליכוהו למלך על ישראל כשפסקו גדולה לו ולזרעו אחריו לכל הדורות היה מלא ענוה, משה רבינו ע"ה אמר מי אנכי וגו' וגם שאל כשנתמנה למלך אמר הלא בן ימיני אנכי מקטני שבטי ישראל ומשפחתי הצעירה וגו', כיצד אוכל להעלות כל זה, וגם אח"כ כשרדף את דוד גם אז היתה כוונתו לשם שמים, וכמ"ש אצל דוד (שמואל א, כה כח) כי מלחמות ה' אדוני נלחם כן גם היו המלחמות שערך שאל, ואיתא (ויק"ר פכ"ו) יש לך יוצא למלחמה ויודע שנהרג וכו' ושמח, ונאמר לו בנבואה אתה ובניך עמי, ואמרו חז"ל עמי במחיצתי, וכך נשאר לדורות אתה ובניך, שע"י בניו של שאל תבוא הישועה שיהיה ותקומתם בכל דור ודור.

אבל הדרך של דוד המלך היתה להיפך (בבחינת לוחות השניים), התחיל בדרך נמוכה שכל אחד יוכל לבוא ולהגיע על ידו, ואמר אל יכתב סורחני, שלא ידעו כלל מה היה החטא (ועי"ז יהיה פתח לתשובה לכל חטא), ונמשכה מלכותו לדורות, וגם אח"כ זכר למלכות בית דוד נשיא שבארץ ישראל וראש גולה בחוץ לארץ, הלל, ובני בניו של הלל שמלמדים תורה ברבים (הוריות יא:), ועלתה לו, עלתה לשון תיקון, שנתקן הכל, לקיים עליהם, קים עליהם, קיימו וקבלו עליהם, הבחינה האמיתית של קיימו וקבלו (הדר קבלוה), עליהם הרמז למ"ש (מגילה יט:) ועליהם ככל הדברים מלמד שהראהו הקב"ה למשה וכו' ומאי ניהו מקרא מגילה, שיתגלו גם הדברים המכוסים והמוצנעים שבתורה (המדריגה הגבוהה).

גם ענין הקנאה והכבוד היה הכל לשם שמים, הלל, רשב"ג, רבי וכל הנשיאים נהגו בענוה, ואעפ"כ איתא בגמ' (מנחות קט: ירושלמי פסחים לט:) בתחילה כל האומר לי עלה וכו' אבל משראה את המדריגות של הנשיאות שיכולים להטות לבות בני ישראל להש"י אמר עתה כל האומר לי לירד ממנה אני מטיל עליו קומקום של חמין שהרי שאול ברח ממנה וכשעלה ביקש להרוג את דוד, (כבוד לשם שמים) כמו שאמר דוד המלך ויבוא מלך הכבוד. ושאול כביכול קנא בדוד ואמר נתנו לדוד הרבבות ולי נתנו האלפים, והרי ידע שזה אמת, וגם אביגיל הנביאה אמרה כי מלחמות ה' אדוני נלחם, וידעו בנבואה שהמלכות תינתן לדוד, אלא שאלתו של שאול היתה אם כוונתי טובה כל כך מפני מה צריכים מנהיג אחר, אבל באמת היו צריכים הנהגה אחרת עבור הדורות הדלים, מתנות לאביונים, שיהיה לכל אחד השגה לפי מצבו.

ועליהם ככל הדברים, איתא בגמ' (מגילה יט:) מלמד שהראהו הקב"ה למשה וכו' מקרא מגילה, ועליהם הרמז לעולמות העליונים, שכל העולמות מתקיימים ועומדים על זה, שהכל נברא עבור האדם, כדאיתא (ברכות לב:) שאמר הקב"ה לכנסת ישראל בתי וכו' כולם לא בראתי אלא בשבילך, שדרך הטוב להיטיב וברא כל המלאכים והעולמות לסייע לתפילות בני ישראל, ואיתא מי גלה לבני רז זה שמלאכי השרת משתמשין בו, נעשה ונשמע, מדריגה נעלה מאד, מי גלה אותיות מגילה, גלותי את חרפת מצרים מעליכם, לגלות שלבבות בני ישראל טובים ורצונם הוא להש"י. וכל עיקר הבריאה היה האדם, שיוכל לקבל עול מלכות שמים ועול תורה, וקודם החטא היה במדריגה גדולה מאד, בשבילו נברא העולם, רבי שמעון בן יוחאי זכה למדריגה זו כמ"ש בפיוט נעשה אדם נאמר בעבורך, ואדם הראשון שהיה ראשון ואב לכל הברואים בודאי שהיה במדריגה גבוהה זו, בבחינת עשיה, והכל היה תלוי בדיבור אחד, בציווי שנצטוו על עץ הדעת, אבל ואדם ביקר בל ילין, שהפסיד זאת כשהנחש החטיאו, ואיבה אשית וגו' ובין זרעך ובין זרעה, והוצרך לתת לו תיקונים ודרך לתשובה, ובגמ' (סנהדרין לח:) אמרו עליו בלשון חמורה, מין היה, מושך בערלתו היה, תאוות, וכיצד היתה שייכות לדברים כאלו אצל יציר כפיו של הקב"ה, אלא הענין הוא כנ"ל (וקצת מזה מרומז בדברי החידושי הרי"מ ז"ל) שאחר החטא נתלבשו בו דברים אלו שהיו צריכים תיקונים, מין היה היינו שאחר החטא נכנסו בו ספיקות באמונה, והרי אדם שנברא ע"י הקב"ה ידע שמוכרח להיות רק הש"י שברא אותו ואין כל בורא אחר, אדם הראשון שהיה אדם גדול כ"כ ודאי ידע שלית אתר פנוי מיניה, אלא שלא שמר הציווי, גם אצלו היה הפגם בשמיעה, ואמר לו הש"י אן נטה לבך (שם), (והוצרך להיות הבריור לדורות) וממנו יצאו כל הרשעים שבעולם וכל הצדיקים שבעולם, ופורים מגלה הלב (שאחר שהיצר מכשיל צריך לגלות הפנימיות, שבפנימיות הלב טוב), וז"ש בגמ' המן מן התורה מנין המן העץ, וקשה וכי הרמז כאן להמן, אלא הכוונה שבזה היה התיקון לחטא אדה"ר, להראות שהכל נברא בעבור עבודת האדם להש"י, ושגם אחר החטא יכולים עדיין לתקן (בבחינת נשמע), ולזאת הוצרך לצאת מחטא עץ הדעת המן כזה, הסתרות כאלו, הסרת הטבעת, הסרת הטבעות של כלל ישראל, אברהם יצחק ויעקב, וארשתך לי לעולם וגו', והכל היה תלוי ועומד, בבחינת כפה עליהם הר כגיגית, אבל היה להם דרך לתקן ע"י שמיעה, שכבר היה להם תורה, ועליהם ככל הדברים זה מקרא מגילה, שכל העולמות ישנם בתורה.

וז"ש המן מן התורה מנין המן העץ, שאז תיקנו חטא אדה"ר, ואדם ביקר בל ילין, ובפורים נתקן הכל, ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר, ששון זו מילה ויקר אלו תפילין, לשעבד תאוות לבנו בכל הענינים, קנאה תאוה וכבוד, ולפיכך היה צריך המן להגיע לדרגה גבוהה כל כך, חמישים אמה (שער הנ'), לפי שהמן הוא ההיפך של כל זה, וז"ש ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם, הרמז לשונא הגדול, ליצר הרע, כמ"ש אין לך שונא גדול מזה, וגם לשונאים ממש בגוף ובנפש, ונתקן שנפל פחד היהודים עליהם, שלא יהיה הפחד רק על הגופים אלא גם על הנשמות, ישוב מחשבתו הרעה וגו' על ראשו, והשבבות לו גמולו בראשו. וכל התאוות, הלבוש והסוס, הכל נתקן אז ונהפך לקדושה, וזה ענין לבושי הכהן גדול, דאיתא בתיקוני זוהר פורים כפורים, ובסוגיא של עבודת כהן גדול ביום הכפורים מובא בגמ' (יומא לה:) ענין הנסיונות של יוסף הצדיק, בגדים שלבשה לו שחרית לא לבשה לו ערבית וכו', ומה השייכות של זה לסוגיא זו, אלא שכאשר עומדים בזה בקדושה יכולים להפוך הכל למדריגות קדושות, גם הכהן גדול

היו לו מדריגות גדולות מאד, וביום הכפורים החליף לבושים חמש פעמים, חמש טבילות ועשרה קידושי ידים ורגלים, שכל הגוף יהיה משועבד לעבודתו ית', ואיתא שעשרה וידויים של יום הכפורים המה כנגד עשרה קידושי ידים ורגלים בעבודת כהן גדול, (ופורים כפורים) בפורים נפתחים כל השערים.

אדם הראשון היה במדריגה גבוהה מאד, החידושי הרי"מ ז"ל אמר אתם קרויים אדם היינו המדריגה העליונה, אדם ביקר, וחז"ל דרשו ואדם ביקר כל ילין על אדם הראשון שנכשל בחטא, ונשאר ממנו לדורות, שבעים שנה לדוד המלך ע"ה, שיוכל להיות תיקון, ימי שנותינו בהם שבעים שנה, ואם בגבורות שמונים שנה, להגיע ליותר, וז"ש ועליהם ככל הדברים זה מקרא מגילה, שבמגילה נתגלו גם המדריגות העליונות, הסודות המכוסים. אצל שאול איתא שריחם יותר מדי על אכזרים ובא לידי כך שיהיה אכזר על רחמנים, להראות שעד כמה שאדם גדול הוא אם סר מן ה"נשמע" אינו יכול להגיע, ודוד המלך ע"ה היה צריך לגלות מלכות שמים ולהביא זאת בכל בני ישראל (לתקן בבחינת נשמע), אבל הרי גם הסודות המכוסים צריכים להתברר (גם המדריגה של שאול, הרז של הקדמת נעשה לנשמע), ובפורים יש סיוע משניהם, ולפיכך יכניה מלך יהודה שהיה מבית דוד מוזכר במגילה אע"פ שפורים הוא יומא דשאול. ולעתיד יתברר שהכל טוב, ושהכל לכתחילה טוב, וזהו הגילוי שמתגלה, וקודם הלוחות השניים איתא בדקן כסוטה, בסוטה (סוטה ז). איתא הכהן אוחז וכו' עד שהוא מגלה את לבה, ואיתא שם אם נקרעו נקרעו ואם נפרמו נפרמו, נפרמו הרמז לפורים (שמתגלה פנימיות הלב של בני ישראל שהם טובים באמת).

###

נוהג כצאן יוסף, אצל שאול מצאנו הנהגת הצאן וכן אצל דוד מצאנו הנהגת הצאן, ואצל מרדכי נתברר ועלה הכל להש"י, קול גדיים וטלאים, שהעלה לבות בני ישראל להש"י. במתן תורה היו מדריגות, לוחות ראשונים ולוחות שניים, וגם אח"כ בבית המקדש היו מדריגות, בית ראשון ובית שני, בית ראשון נחרב על חטא ע"ז ג"ע ושפ"ד, ומרדכי עקר העבודה זרה, מחשבת המן, אבל ידע שבין אדם לחבירו עדיין צריך תיקון, ותיקן מתנות לאביונים ומשלוח מנות, להביא בהם מדת החסד ומדת הרחמים, ובזה נתקן מה שהיה שאול המלך מרחם על אכזרים ואכזר על רחמנים, ומרדכי תיקן בדרך התורה והעלה כל בני ישראל להש"י. ואהבת לרעך כמוך, כ"ק אאז"ל אמר וכ"ל אשר לרעך ר"ת ואהבת לרעך כמוך, ונכתב כן בלוחות הראשונים ובלוחות השניים, שזה היסוד של התורה. גם הקב"ה נקרא רַע, רעך ורע אביך אל תעזוב, ואז ממילא אין כל צורך.

אסתר ביקשה ינתן גם מחר, שישאר גם להבא, ומחר אעשה כדבר המלך, ומבקשה זו נתהווה הענין של פרוזים ומוקפים, כ"ק אאז"ל אמר מוקפים היא בחינה של תוספת קדושה, עיר מוקפת חומה היא אחת מעשר קדושות שנתקדשה בהן ארץ ישראל, ובגמ' ילפינן לפרוזה בגזירה שוה פרזי פרזי מערי ארץ ישראל. איתא בשם הבעש"ט ז"ל במ"ש כל המשתף שם שמים בצערו נושע הכוונה שמבקש עבור שם שמים, וזה המכוון בדברי השפת אמת שיכולים להיושע בתפילת אנא ה', וכמו שביאר כ"ק אאז"ל שכוונתו היתה לאנה ה' כי אני עבדך, שהרי הש"י רוצה להושיע לבני ישראל, אלא שיש צורך שמעכב, וכשמסלקים אותו חלה הברכה. וכשכל בני ישראל באחדות זה ענין מתנות לאביונים, ומרדכי ידע שלעתיד טרם שיבנה בית המקדש השלישי צריך לבער השנאת חנם (וממילא נזכרים ונעשים, שאין צריך להזכיר ולבקש עבור כל אחד בנפרד אלא כולם כאחד נושעים).

מצות משלוח מנות תיקנו מלכתחילה שתהא על ידי שליח, משלוח, אע"ג שבכל המצות קיי"ל כל מידי דאיהו לא מצי למיעבד שלוחיה לא מצי למיעבד, וכן מצוה בו יותר מבשלוחו, אלא שכאשר מרדכי תיקן שהרצון יהיה טוב ובאו

לבחינה האמיתית של ואהבת לרעך כמוך לא היה ענין של אני ושל הוא (שלא היו מחיצות בין אחד לרעהו), אלא הכל שלוחיו של הש"י.

###

איתא בט"ז (או"ח תרע ס"ק ג) בשם הלבוש הטעם שבפורים קבעו משתה ושמחה ובחנוכה הלל והודאה לפי שבחנוכה היה הנס על ענינים רוחניים ובפורים על ענינים גשמיים, הצלת נפשות, אבל גם בפורים אין הכוונה לגופים בלבד אלא גם לדברים הרוחניים, שהרי הם תלויים זה בזה, וכפי מה שזוכרים מהש"י, המשתף שם שמים בצערו, כך אין לו שום מפריע, כדאיתא (סוף קידושין) אני שנבראתי לשמש את קוני אינו דין שאתפרנס שלא בצער אלא שהרעותי מעשי וקפחתי את פרנסתי, שהחטאים מעכבים, וא"כ הרי אפשר להפוך הכל לטובה, ונהפוך הוא. וכל מה שהוצרכו שתהא מחשבת המן (הסתרות) היה כדי שיהיו יכולים להפכה לטובה, וממילא עי"ז תיקנו כל החטאים של כלל ישראל, וזה הרמז בגמ' המן מן התורה מנין המן העץ, שתיקנו חטא אדם הראשון, אתם קרויים אדם, אדם ביקר, והפכו לטובה ליהודים היתה וגו' וששון ויקר, יקר אלו תפילין וששון זו מילה, לשעבד כל החושים שבגוף להש"י, ואז זוכים לתשועה, תשועתם היית לנצח ותקותם בכל דור ודור.

###

איתא בגמ' (מגילה יא.) ותוציאנו לרויה בימי מרדכי, הרמז למ"ש חייב איניש לבסומי בפוריא, לשעבד כל הדעת, ולכתחילה החיוב הוא לשתות יין, ואם אי אפשר יכולים לצאת ידי חובה גם בפחות מזה, ואיתא ברמ"א (או"ח תרצה) שיוצאים יד"ח גם ע"י שינה כראוי. לבסומי בפוריא, להשתכר ביינה של פורים, יינה של תורה, ועליהם ככל הדברים. (ע"ד צחות, בפורים אין עושים הבדלה, דאיתא אם אין דעת הבדלה מנין, ובפורים איתא עד דלא ידע. אבל הדעת האמיתית יודעת להבדיל בין קודש לחול.)

###

ינתן גם מחר, ולמה היו צריכים המחר, איתא בשפת אמת שראתה שנשאר עוד בחינת עמלק שצריכים לעקור, מחר הרמז שישאר גם לאחר"כ, מחר אנכי נצב על ראש הגבעה, שתוכל להימשך ההשפעה של התורה בכל הדורות (עד אשר בא יבוא ברינה נושא אלומותיו, הרמז למשא של כל דור ודור, כל דור ואלומותיו, הנסיונות שלו).

###

זכור ושמור בדיבור אחד נאמרו מה שאין הפה יכול לדבר ואין האוזן יכולה לשמוע, אבל כששמיעת האוזן נכונה כראוי יכולים לקבל הכל, ובחז"ל מצאנו הלשון שאין כל בריה יכולה וכו', הרמז דאיתא על שאול המלך (ויק"ר פכ"ו) בואו וראו בריה שבראתי בעולמי וכו', שיצא למלחמה במסירות נפש אפילו שידע שיהרג בה, כי לפני הש"י אין מקום לעצמיות (ס'איז נישט דא קיין זעך), ויצאו ממנו מרדכי ואסתר שהיתה להם מסירות נפש והעמידו עצמם בסכנה גדולה, אולם מי הגיע למדריגתם, הרי הכל התייראו על גופם, והיו צריכים להעלות את כולם, לכן אמרה כנוס את כל היהודים וגו' וצומו עלי וגו', והיתה היא צריכה לנהוג במסירות נפש ממש, ועי"ז נתקנו כל הענינים בפורים.

###

בפורים כל הפושט יד נותנים לו, סיוע לכל בני ישראל בכל הדורות, כי יד על כס וגו' מדור דור, ויכולים להיאחז בזה ולמחות את עמלק.

אין שמו שלם ואין כסאו שלם עד שימחה זרעו של עמלק, וכל מה שהיו צריכים לעקור ולשרש עקרו כאן, אצל עשיו היתה צעקה גדולה ומרה והתיקון היה ע"י מרדכי ויזעק זעקה גדולה ומרה, והרי מרדכי ידע, כדכתיב ומרדכי ידע את כל אשר נעשה, בכל העולמות, אלא צניעות היתה בו, מזרע שאול שצניעות היתה בו ולא הגיד, גם במגילה מוצנע ומוסתר יותר ממה שנכתב בה מפורש, ואיתא ועליהם ככל הדברים, כל הדברים שלא נתפרשו הכל מרומז בתורה, הסתכל בתורה וברא וכו', וכולה שמותיו של הקב"ה.

כל התורה שמותיו של הקב"ה, שמו שלם וכסאו שלם, והכל בגניזה ובהצנע, גם בחינת נעשה וגם בחינת נשמע, בזה"ק יש ספרא דצניעותא, צניעות שהיתה בשאול (מדריגה מוצנעת זו של הקדמת נעשה לנשמע, רז זה), אבל דוד המלך היה צריך לגלות ולתקן כל אחד ואמר כי אבי ואמי עזבוני, אפילו חסיד שבחסידים וכו' (ויק"ר פי"ד), שאע"פ שהיה במדריגה גדולה כזו, חסיד שבחסידים, היה יכול (דוד למצוא כוונה הנראית כפגם כדי שעי"ז יוכל) לפעול דרך תשובה לכל בני ישראל (גם לאביונים), שכולם יוכלו להימשך אחריו, וזהו שמצינו ששאול היה רועה צאן ודוד היה רועה צאן.

מכאן מכי"ק

בה"י, פורים - פרשת תשא (פרה), תשנ"ו

הלוחות השניים, אמרו חז"ל קלקלתם נעשה הווי זהירין בנשמע, לתקן עולם העשיה ע"י נשמע. כי תשא, מדר דר, כי - מדר אותיות מרדכי. פורים יומא דשאול, ולכאו' אדרבה אי' (יומא כב:) עלתה לו, שלא הכרית את אגג והיה מרחם על אכזרים, אלא שאול המלך אי' (שם) שלא נמשכה מלכותו מפני שלא היה בו דופי, בבחי' הלוחות הראשונות, שאמנם כפה עליהן הר כגיגית אם מקבלין התורה מוטב וכו', שאדם נברא לזה וזה מקיים העולם, והעולמות כולם לקיים רצונו יתב' (מזה ומזה הם כתובים - זה א-לי ואנוהו), אבל קלקלתם נעשה, והיו מוכרחים לתקן ע"י נשמע, וזה לא כל אחד ואחד יכול לתקן, ולפיכך אמנם לא נמצא בו דופי אבל לא יכול להתקיים כך [שאין זה דרך לכאו"א], בשפת אמת (ויגש תרמ"ח) אי' לכאו' היפך מלשון הגמ', שאול באחת ולא עלתה לו דוד בשנים ועלתה לו, ועלתה לו - תיקון. וביוכוח עם שמואל הנביא הוכיחו שמואל לא שמעת בקול ה', אפילו ששאול ג"כ היה נביא, כמפורש שהתנבא, הגם שאול בנביאים [אלא הרמז לתיקון הנשמע]. ומרדכי ואסתר תיקנו (הגם שאול - הגם לכבוש את המלכה), ואסתר ברוה"ק נאמרה (מגילה ז.), נושאת חן בעיני כל רואיה, שכל אחד ואחד נדמתה לו כאומתו (שם), דרך לכל אחד ואחד, וכך נתבשר ע"י

שמואל הנביא אתה ובניך עמי, ואמרו חז"ל עמי במחיצתי (ויצא למלחמה אע"פ שנאמר לו שיהרג, במסירות נפש), וזה נתקיים ע"י זרעו מרדכי ואסתר, זכר ונקבה בראם, לתקן אפילו אדם הראשון, המן העץ.

כשמשחו שמואל הנביא בשליחות הש"י אמר הלא וגו' אנכי מקטני וגו' שבטי בנימין, כולו לשם שמים, ולא מחמת קנאה ותאוה וכבוד, אבל [אין זה דרך לכאן] מכיון שקלקלתם נעשה התיקון ע"י נשמע, שע"י נשמע בלבד י"ל גם המעשה, דרך לכל אחד ואחד, בחי' לוחות שניים, ומרדכי ואסתר ע"י פורים ביררו זאת. [שאל היה כולו לש"ש] קנאה - שהרג כשפים שמכחישים פמליא של מעלה, בקנאתו קנאה לשם שמים בלבד, תאוה - צניעות שהיה בו, ונתקן שהסכים הקב"ה הגם לכבוש וגו', כבוד - שהוא טעה וסבר שדוד המלך ע"ה מורד במלכות (שמים) אבל דוד המלך ע"ה באמת נמשך, אבל אכתי לא עלתה בידו עד שימחה שמו של עמלק, יד על כס י-ה וגו' מדור דור, והדורות היו צריכים הנהגת דוד, ומרדכי תיקן זאת, תקותם בכל דור ודור. אבל בני עליה בלבד, בלי דופי, יכולים להיות בבחי' נעשה ונשמע, ולפיכך אי' מי גילה רז זה על נעשה ונשמע, צניעות שהיה בשאל, ונקרא רז שרק המלאכים י"ל בו.

ושאל לשיטתו דעתו אמלוה (סנהדרין יט:), לוחות ראשונים, לתקן העשיה, ודוד המלך ע"ה לשיטתו (שהלכה כמותו) דדעתו אפרוטה, ומתנות לאביונים, מאשפות ירים אביון, דרך לבעלי תשובה ג"כ, לבוא למחשבות טובות, להשיב מחשבת צורר היהודים, ובמדרש תהלים אין לך שונא גדול מזה. ובמגילה מתגלה הכל, כל אחד ואחד לפי השגתו, ועליהם ככל הדברים אמרו חז"ל (מגילה יט:): זה מקרא מגילה, אבל נשאר חלק צנוע, הסתר אסתיר, צניעות שהיה בשאל מתגלה ע"י דרך דוד המלך ע"ה, ולפיכך כתיב במרדכי אשר הגלה וגו' עם יכניה מלך יהודה, מזרע דוד, וכן אמרו חז"ל על דניאל שהיה מזרע המלוכה של דוד המלך ע"ה, ויאמר ממוכן זה דניאל וכו' להיות כל איש וגו', ואי' התך זה דניאל (אע"פ שהוצרך לרדת, שחתכוהו מגדולתו), ונקרא התך - והם תוכו לרגליך ישא מדברותיך, ולפיכך כי תשא לוחות האחרונים ופרשת פרה נקראת בגמ' (שם ל.) סמוכה לפורים מאחריה, אע"פ שיש לפעמים הפסקה (להתבונן ביניהם).

נזכרים ונעשים, עשיה וזכירה, הווי זהירין בנשמע, ונשמע פתגם המלך, אי אפשר להגיע לעול מלכות שמים בלי תורה, שמיעה, ושמואל אמר לשאל שמוע מזבח טוב, העשיה מכח הזכירה, ונתקן ע"י מרדכי ואסתר, ועלתה לשאל.

בשאל המלך ע"ה - אחרי הצאן, ודוד המלך ע"ה - רועה צאן (נוהג כצאן יוסף), וביחד תיקנו הכל, ואתן צאני וגו' אדם אתם, אתם קרויים אדם, אדם ביקר ולא יבין, ויקר אלו תפילין, לשעבד תאות לבנו לעבודתו יתברך.

איתא וישק את בני ישראל שבדקן כסוטה, וזה [בפרשת כי תשא] אחרי פורים שנתבררו הרצונות להש"י ומשיבין מחשבת המן, דאי' בסוטה כהן אוחז עד שהוא מגלה את לבה, ואמר אאזצ"ל ויאמר המן בלבו שבפורים י"ל מחשבת הלב ורצונות העמוקים להש"י, קיימו וקבלו, להסיר המודעא רבה, כי לב בני ישראל תמיד טוב, ולפיכך במלחמת עמלק אי' וכי ידיו של משה וכו' ומשעבדין את לבם לאביהם שבשמים.

שאל ודוד שניהם נתכוונו מלחמה לה' בעמלק מדור דור, ואם הדורות ראויים י"ל התיקון במדריגה העליונה, ואם לאו צריך בכל דור ודור, (ע"י התורה) ע"י נשמע להגיע לנעשה, שמוע מזבח טוב, ולפיכך בדוד המלך ע"ה שהיה אביו חסיד שבחסידים אמר אבי ואמי עזבוני (ואמרו חז"ל הופך פניו וכו'), וביקש אל יכתב סורחני להורות תשובה, הוקם על, לקבל עומ"ש בחילא סגי, להחזיר כל אחד ואחד, דרך לתשובה לעול מלכות שמים, וכתוב וטוב רואי, כל הרואה אותו נזכר בהלכה, אאז"ל אמר שהכונה להלכה דאי' כך מקובלני מבית דינו של שמואל הרמתי עמוני ולא עמונית וכו'. כל אלה הדברים (ועליהם, קיימו וקבלו) נתבררו ע"י פקדתי דשמואל הנביא, ודוד ושאל נלחמו מלחמות ה' כמ"ש אביגיל

הנביאה, ואלו ואלו דברי אלקים חיים אלא שהלכה כבית הלל, שלא היה כל אחד ואחד י"ל [במדריגה העליונה], הלל מזרע דוד המלך ע"ה. ובמיכל בת שאול שהוכיחה לדוד המלך ע"ה כתיב לא היה לה ולד עד יום מותה, ואעפ"כ אמרו חז"ל (סנהדרין כא.) עד יום מותה לא היה לה, אבל בהסתלקותה השאירה הבנים בעוה"ז, ואי' שם עגלה זו מיכל, עגלה הרמז לתיקון על מעשה העגל, שהיו צריכין לתקן הנשמע, נזכרים ונעשים.

שאול היה עניו בתחלתו, ובכל מעשיו תמיד התכוין לטוב, ונעשה אכזר על רחמנים (בטעותו), ודוד המלך ע"ה זרעו הודה לו, רבן שמעון בן גמליאל ורבי היו ענוים, וגם הלל. ובכל זאת אי' (מנחות קט:) שאמר [נשיא מבית דוד] מי שאומר לי רד אני שופך עליו קיתון של רותחים, כי ג"כ היה מתכוין לשם שמים [שיוכל להטות לבות בני ישראל לשמים].

פרשת כי תשא, לוחות שניות [שאול היה במדריגה גבוהה, בבחינת לוחות ראשונות, ודוד בבחינת לוחות שניות], וע"י שרואים בתורה שהכל מהש"י זוכים לקבל עול מלכות שמים שלימה, ורבי דאמי מדוד אמר ב' הדרכים ביחד [קריאת שמע ככתבה ועד כאן כוונת הלב (ברכות יג.)], כי הכוונה לשם שמים, והדרך לקדש עמו ישראל ע"י התורה, שמותיו של הקב"ה בתורה, וההנהגה לפי הדור ובכל דור ודור יש סיוע [וזה סמיכות הפרשה של לוחות שניות] אחרי פורים, גם שאול המלך ע"ה וגם דוד המלך ע"ה ידעו שהכל עצות, עד כאן כוונת הלב, ורבי ס"ל דוקא ככתבה, ע"י קדש עצמך, לא ליפול עוד הפעם, לבלתי ידח נאמר בדוד המלך ע"ה, ועי"ז י"ל כולם לתיקון, ושאול חשב שהתיקון ע"י (שישמעו היטב) לקיים כתבם בכל לשון, נחלקו בבחי' לב ופה איזה מהם קודם לעול מלכות שמים, ובני ישראל בקבלה ראשונה היו טובים לגמרי, ע"י פרישה וכו', מי יתן והיה לבבם זה וגו', אבל דוד המלך ע"ה [סבר שהתיקון ע"י] הקול קול יעקב לעורר רחמים לעול מלכות שמים ולהנצל מכל, ושניהם מודים זה לזה שכוונתם ולבם רק לשם שמים. בקבלת התורה בלוחות הראשונים ענו בני ישראל על הן הן ועל לאו לאו, אבל זכור ושמור בדבור אחד נאמרו, ובימי מרדכי ואסתר (זכר ונקבה בראם, לתקן אדה"ר) נתקן להינצל מן עמלק גם אחרי החטא, קלקלתם נעשה הו' זהירין בנשמע, שמע ישראל, עד כאן כוונת הלב, אע"פ שסובר ג"כ דבעינן דוקא דברים ככתבם וכלשונם (שם), וע"י ב' הדרכים יחד, הדרך של דוד עם הדרך של שאול ביחד, מוחים זרעו של עמלק, וכסאו שלם ושמו שלם, התורה שמותיו של הקב"ה, ע"י תויר"ש זוכין לקבלת התורה, ונתאחדו שניהם ולפיכך נזכר מזרעו של דוד המלך ע"ה במגילה, יכניה, לשון הכנה, וכשמתחברים ביחד יש הארות עול מלכות שמים בכל דור ודור, שיהא ככתבם וכלשונם.

ואיתא בשפת אמת שעמלק רצה להפריד בין לב לראש, ויקר אלו תפילין (מגילה טז:), בכל פרשה של תפילין מרמז על תורה, ושננתם ולמדתם, וצ"ל קבלה טובה עם פרישה, ולראות שהכל מהש"י כמו במרדכי, ואמרו חז"ל אסתר מן התורה מנין ואנכי הסתר אסתיר, לתקן גם הנכשל באוון ששמעה על הר סיני לא תגנב, ושבת מסייע לזה, וזמני ששון ושמחה (יו"ט לא קבלו עליהו), ולעתיד כולו הטוב והמטיב, בעוה"ז לא כשאני נכתב אני נקרא אבל לעתיד לבוא ה' אחד ושמו אחד, ובשבת זכור ושמור בדבור אחד נאמרו, (ושבת מסייע למחיית עמלק, והיה בהניח - תמחה) שנתברר הכל, ואי' בזוה"ק (תרומה קלה:) בשבת כולו ערקין ומתעברין מינה, והש"י יטה רצון כולנו לשנוא הרע עמלק, וזוהי מחילת העון ותיקון ע"י התורה, שכל התורה שמותיו של הקב"ה, ובגלל זה העולם עומד, יום השישי וכו' אם מקבלין וכו' ואם לאו מחזירין לתוהו, וכל זה נתברר ע"י נס פורים, בהסתר, שכל ההנהגה מהש"י, עומ"ש, ובעוה"ז צ"ל ההסתרות (קנאה תאוה כבוד). ופורים יומא דשאול, ביום שמחת לבו זה בנין ביהמ"ק, בבני רבי חייא אי' (סנהדרין לח.) שאמר רבי אגברו חמרא אדרדקי וכו' כיון דאיבסום פתחו ואמרו וכו' קוצים אתם מטילין לי בעיני וכו' נכנס יין יצא סוד, שאמרו לו לרבינו הקדוש מגזע דוד המלך שעדיין יש קוצים, ויבא בעל הכרם וכו', וביחד אפשר לתקן הכל, כמ"ש שמחת לבו זה בנין ביהמ"ק.

לעתיד לבא יתברר הכל לטובה, ושבת מסייע, אי' בזה"ק שבת שמא דקוב"ה, ואמרו הצדיקים ששבת מסייע למחיית עמלק, והיה בהניח - תמחה, ולעתיד לבא יתברר שהכל ממנו יתברך [ויהיה שמו שלם], וזה נתברר בימי מרדכי ואסתר, פחד היהודים עליהם. מרדכי ואסתר תיקנו חטא אדה"ר, זכר ונקבה נבראו במעשה בראשית, זכו שכינה ביניהם, שמותיו של הקב"ה.

תורה ועול מלכות שמים, זה וזה שינון (אם שנותי ברק חרבי), אל זר שיש בגופו, בנפשו, במדותיו, והכל מרומז בלוחות הראשונים והשניים, ועליהם ככל הדברים, מדריגה העליונה, קיימו וקבלו, לבטל המודעא רבה לאורייתא, לקבל עומ"ש ותורה, ובשניהם יש סיוע, זה וזה שינון, בשבת ניתנה תורה לישראל, וכל אחד י"ל ההתנגדות, על לבבך ושננתם, בעל תשובה בחילא סגי, דרך תורה. וקודם החטא לא שלטה בהן כל אומה ולשון, ושאל ע"ה תיקן הרצון [כמו קודם החטא], דברים ככתבם, ועי"ז יכולים לנצח את עמלק, ובני ישראל מבררין זאת בדרך שאול המלך ע"ה ובדרך דוד המלך ע"ה [להגיע לבחי' נעשה, כמו בקבלת התורה], הקבלה היתה בלב שלם, ומזה נמשך קיום העולם, ובפורים נזכרים ונעשים, ע"י הזכירה והשמיעה לעשות רצונו ית', לתקן קיימו וקבלו בלב שלם לעבודתו ב"ה, קיימו וקבלו, אבל קודם כתיב לקיים עליהם, קבלת עול מלכות שמים קודם תורה, כדי להגיע לכח התורה, שמותיו של הקב"ה, שכינה ביניהם, ואם לאו צריך לעמול, והכל נתברר בשמותיו של הקב"ה, ה' אחד ושמו אחד, ואז כסאו שלם, בין לדוד המלך ע"ה ובין לשאול המלך ע"ה. קיימו וקבלו לבחור בטוב, ולכו"ע בשבת ניתנה תורה, גם זכור וגם שמור, ואז ימחה זרעו של עמלק, מלחמה לה' בעמלק מדור דור.

יש בחינת בנים ויש בחינת עבדים, אחרי החטא צ"ל בחילא סגי, י"ג מדות הרחמים של לוחות השניים. בלוחות השניים כתיב וזכרת כי עבד הייתי וגו' על כן צוץ וגו', עבד ברציעת האוזן (נשמע).

קיימו וקבלו, תורה שבכתב ותורה שבעל פה, ועליהם (עי' מגילה יט:) כל האורות, תשועתם היית לנצח, כי התורה נצח. אבל צ"ל ככתבם וכלשונם, ע"י קולך, רחמים, וגם שאול אמר זאת והודה כי דרך דוד המלך היא הדרך לכל בני ישראל, כי אי אפשר לקבל בלב אחד כאיש אחד, וזה מעורר רחמים בכל הדורות, כמאמר ישוב אל ה' וירחמהו על הניצוץ הקדוש והנשמה, הדר קבלוה בלב אחד כאיש אחד, יחד שבטי ישראל, והלומד תורה ע"מ שלא לקיימה נוח לו שלא נברא, אבל ע"י תורה וקבלת עומ"ש יכולים לברר ולשנות הכל, קיימו וקבלו היהודים עליהם ועל זרעם ועל כל הנלוים עליהם (שאפי' רצון שהיה בגויים, טוב עם רע, הש"י נגלה להוציא נצו"ק הטובים מהם, וז"ש ועל כל הנלוים עליהם), לא כשאני נכתב אני נקרא, ודוד המלך עורר מידת הרחמים על כל אחד ואחד, לוחות שניים, לתקן כל בני ישראל וכל הבריאה לעבודתו ית'. (ראש דברך, קורא הדורות מראש, אשר קרך בדרך, והתיקון, און ששמעה ויראת שמים).

איתא שהסתכל בתורה וברא העולם, בנס פורים ראו שכל ההנהגה היה לנסותם ולקבל בלב שלם, קיימו וקבלו, בגמ' (חולין קלט:) המן מן התורה מנין המן העץ, אסתר מן התורה מנין ואנכי הסתר אסתיר, שפורים בהסתר, והכל לקבל עול מלכות שמים, אי' בגמ' (מגילה יא.) בקום עלינו אדם ולא מלך, ואי' בשם החידושי הרי"מ ז"ל המן מן התורה מנין המן העץ כי ע"י הדיבור המן העץ נכנסו ספיקות בהשגחת הש"י (והלא הקב"ה אמר דבר זה, אלא הענין דאי' שנתן לו פתח לטעות, וח"ו מאתו לא תצא הרעות והטעות, אלא נל"ל שע"י שאדם הראשון יברר הספיקות ויאמין יתוקן ויכופר חטאו, שאמרו חז"ל אדם הראשון מין היה, כי אם זוכרים ויודעים שהש"י משגיח אי אפשר לבוא לידי חטא, ואמרו חז"ל (שבת קה:) איזהו אל זר בגופו של אדם זה יצה"ר, ובימי המן חשבו שגבר מלכא עילאה כו', ובני ישראל ע"י מרדכי ואסתר והצומות ביררו את זה ותיקנו לדורות, כמ"ש בשפת אמת שהמן רצה לאבד עד סוף כל הדורות ולפיכך יש תמיד הארות פורים בכל דור ודור, ובבני ישראל אי' אתם קרויים אדם, שבני ישראל תיקנו הספיקות, ואי' אדה"ר מושך בערלתו היה, ותיקנו ש"ל נגד התאות.

וצ"ל בלב שלם, דאי' הקורא למפרע לא יצא, למפרע - כמו שאמר ר' יוחנן לאותו תלמיד (ב"ב עה.) אם לא ראית לא האמנת וכו', והקורא למפרע לא יצא כי א"א לתקן כי אם להבין שהכל מהש"י.

אאזצ"ל אמר אי' שע"י שמרדכי התפלל וקרא ק"ש ולא רצה להפסיק ללבוש הלבוש והסוס כדאי' אפילו המלך שואל בשלומו כו' זכה לחמשה לבושין ומשנה למלך, ופי' אאזצ"ל שמרדכי חשב שהמן רוצה להורגו כדאי' בגמ' (מגילה טז.) ולפיכך התפלל וקיבל עליו עול מלכות שמים במסירות נפש, ונל"ל דאי' בתיקוני זוהר פורים כפורים, ביום הכפורים לבש הכהן גדול חמש פעמים בגדי לבן ובגדי זהב, חמש טבילות ועשרה קידושין, וכן ענין יוסף הצדיק שהוזכר בגמ' שם (יומא לה:) בגדים שלבשה לו ערבית לא לבשה כו', ועמד בנסיון והכיר וזכר בוראו, וזכה ללבוש מלכות כמבואר בפרשת מקץ, והוזכר בגמ' (שם) ענין יוסף מחייב כו' בין הסוגיות דלבושי הכהן גדול ביום הכפורים, כתונת יוסף.

לקיים עליהם - ועליהם ככל הדברים, קיימו וקבלו אחרי נוח, והיה בהניח, כי לקבל צ"ל בלב שלם ולא בעצבות, הצום קודם היה במדרגה גבוהה אבל מתוך פחד ועצב, ובזה אי אפשר לתקן מודעא רבה, כי זה ג"כ מעין כפה עליהן, ובפורים קבעו שמחה, ובלב טוב בין אדם לחבירו - לתקן מפוזר ומפורד, המן חשב להומם בפחד ובעצבות, להשיב בשמחה, ובתניא להרב ז"ל מביא כי בעל תשובה צריך להתחרט היטב אבל מיד להיות בשמחה (ולקבל על עצמו עול מלכות שמים), וכשיש שמחה יותר קל בלב טוב ואהבת לרעך, משלוח מנות ומתנות, וכן גם בבין אדם למקום, עול מלכות שמים, קיימו וקבלו.

פורים בעיקר בהסתר, אסתר מן התורה ואנכי הסתר אסתיר (חולין קלט:), כל אשר תאמר ינתן לה מרומז על נשמות צדיקים שנקראים לבא אל המלך, ואמרו חז"ל מיתת צדיקים מכפרת, וצדיק יכול להוציא נשמות מהגיהנם, הצדיק האמתי רוצה מה שהש"י רוצה, לא בקשה דבר כי אם וגו' הגי וגו' שומר הנשים.